

**EDICIONS INTERNACIONALS
SEDOV**

**Edita: *Grup Germinal* (En defensa del
marxismo)**

germinal_1917@yahoo.es

**OBRES ESCOLLIDES DE
LENIN EN CATALÀ**

**LES TRES FONTS I LES TRES
PARTS INTEGRANTS DEL
MARXISME**

V.I. LENIN

1913

versió catalana establerta per Ernest Blanc – ernestblancv@yahoo.es
- des de: "Las tres fuentes y las tres partes integrantes del marxismo",
en, *Obras Escogidas* en 12 tomos, tomo V, Editorial Progreso,
Moscou, 1976, pp. 5-10

La doctrina de Marx suscita en tot el món civilitzat la major hostilitat i l'odi de tota la ciència burgesa (tant l'oficial com la liberal), que veu en el marxisme quelcom així com una "secta perniciosa". I no pot esperar-se una altra actitud, perquè en una societat que té com a base la lluita de classes no pot existir una ciència social "imparcial". D'una o d'una altra manera, *tota* la ciència oficial i liberal *defèn* l'esclavitud assalariada, mentre que el marxisme ha declarat una guerra implacable a aqueixa esclavitud. Esperar que la ciència siga imparcial en una societat d'esclavitud assalariada, seria la mateixa absurda ingenuïtat que esperar imparcialitat per part dels fabricants en allò que es refereix al problema de si han d'augmentar-se els salaris dels obrers disminuint els beneficis del capital.

Però hi ha més. La història de la filosofia i la història de la ciència social mostren amb diàfana claredat que en el marxisme no hi ha res que s'assembla al "sectarisme", en el sentit que siga una doctrina tancada en ella mateixa, rígida, sorgida al *marge* del camí principal que ha seguit el desenvolupament de la civilització mundial. Allò de genial en Marx, per contra, és, precisament, que va donar solució als problemes plantejats abans pel pensament de la humanitat. La seua doctrina va sorgir com la *continuació* directa i immediata de les doctrines dels més grans representants de la filosofia, l'economia política i el socialisme.

La doctrina de Marx és omnipotent perquè és exacta. És completa i harmònica, i forneix als homes una concepció monolítica del món, intransigent amb tota superstició, amb tota reacció i amb tota defensa de l'opressió burgesa. El marxisme és l'hereu legítim del millor que la humanitat va crear en el segle XIX: la filosofia alemanya, l'economia política anglesa i el socialisme francès.

Ens detindrem breument en aquestes tres fonts del marxisme, que constitueixen, alhora, les seues parts integrants.

I

La filosofia del marxisme és el *materialisme*. Al llarg de tota la història moderna d'Europa, i en especial en França a fins del segle XVIII, on es va desenvolupar la batalla decisiva contra tota l'escòria medieval, contra el feudalisme en les institucions i en les idees, el materialisme es va mostrar com l'única filosofia conseqüent, fidel a tot el que ensenyen les ciències naturals, hostil a la superstició, a la beata hipocresia, etc. Per això, els enemics de la democràcia van dedicar tots els seus esforços a tractar de "refutar", minar, difamar el materialisme i van eixir en defensa de les diverses formes de l'idealisme filosòfic, que es redueix sempre, d'una o una altra forma, a la defensa o al suport de la religió.

Marx i Engels van defendre de la manera més enèrgica el materialisme filosòfic i van explicar reiterades vegades el profund error que significava tota desviació d'aqueixa base. En les obres d'Engels *Ludwig Feuerbach* i *Anti-Dühring*, que (igual que el *Manifest Comunista*) són els llibres de capçalera de tot obrer amb consciència de classe, és on apareixen exposades amb major claredat i detall les seues opinions.

Però Marx no es va detindre en el materialisme del segle XVIII, sinó que va desenrotllar la filosofia portant-la a un nivell superior. La va enriquir amb els èxits de la filosofia clàssica alemanya, en especial amb el sistema de Hegel, el que, al seu torn, havia conduït al materialisme de Feuerbach. El principal d'aquests èxits és la *dialèctica*, és a dir, la doctrina del desenvolupament en la seua forma més completa, profunda i lliure d'unilateralitat, la doctrina sobre la relativitat del coneixement humà, que ens dóna un reflex de la matèria en perpetu desenvolupament. Els novíssims descobriments de les ciències naturals (el radi, els electrons, la transformació dels elements) són una admirable confirmació del materialisme dialèctic de Marx, ho vullguen o no les doctrines dels filòsofs burgesos, i els seus "nous" retorns al vell i decadent idealisme.

Marx va aprofundir i va desenrotllar totalment el materialisme filosòfic, i va fer extensiu el coneixement de la naturalesa al coneixement de la *societat humana*. El *materialisme històric* de Marx és una enorme conquesta del pensament científic. Al caos i l'arbitrarietat que imperaven fins aleshores en els punts de vista sobre història i política, va succeir una teoria científica sorprenentment completa i harmònica, que mostra com, en virtut del desenvolupament de les forces productives, d'un sistema de vida social sorgeix un altre més elevat; com del feudalisme, per exemple, naix el capitalisme.

Així com el coneixement de l'home reflexa la naturalesa (és a dir, la matèria en desenvolupament), que existeix independentment d'ell, així el coneixement social de l'home (és a dir, les diverses concepcions i doctrines filosòfiques, religioses, polítiques, etc.), reflexa el *règim econòmic* de la societat. Les institucions polítiques són la superestructura que s'alça sobre la base econòmica. Així veiem, per exemple, que les diverses formes polítiques dels Estats europeus moderns serveixen per a reforçar la dominació de la burgesia sobre el proletariat.

La filosofia de Marx és un materialisme filosòfic acabat, que ha proporcionat a la humanitat, i sobretot a la classe obrera, la poderosa arma del saber.

II

Després d'haver comprés que el règim econòmic és la base sobre què s'erigeix la superestructura política, Marx es va lliurar sobretot a l'estudi atent d'aqueix sistema econòmic. L'obra principal de Marx, *El Capital*, està consagrada a l'estudi del règim econòmic de la societat moderna, és a dir, la capitalista.

L'economia política clàssica anterior a Marx va sorgir a Anglaterra, el país capitalista més desenvolupat. Adam Smith i David Ricardo, en les seues investigacions del règim econòmic, van construir les bases de la *teoria del valor pel treball*, Marx va prosseguir la seua obra; va demostrar estrictament aqueixa teoria i la va desenrotllar consegüentment; va mostrar que el valor de tota mercaderia està determinat per la quantitat de temps de treball socialment necessari invertit en la seua producció.

Allí on els economistes burgesos veien relacions entre objectes (canvi d'una mercaderia per una altra), Marx va descobrir *relacions entre persones*. El canvi de mercaderies expressa el vincle establert a través del mercat entre els productors aïllats. *El diner*, en unir indissolublement en un tot únic la vida econòmica íntegra dels productors aïllats, significa que aquest vincle es fa cada vegada més estret. El *capital* significa un desenvolupament ulterior d'aquest vincle: la força de treball de l'home es transforma en mercaderia. L'obrer assalariat ven la seua força de treball al propietari de la terra, de les fàbriques, dels instruments de treball. L'obrer empra una part de la jornada de treball en cobrir el cost del seu manteniment i el de la seua família (salari); durant l'altra part de la jornada treballa de franc, creant per al capitalista *la plus-vàlua*, font dels guanys, font de la riquesa de la classe capitalista.

La teoria de la plus-vàlua és la pedra cantonera de la teoria econòmica de Marx.

El capital, creat pel treball de l'obrer, oprimeix l'obrer, arruïna els petits propietaris i crea un exèrcit d'aturats. En la indústria, el triomf de la gran producció s'adverteix de seguida, però també en l'agricultura s'observa aqueix mateix fenomen, on la superioritat de la gran agricultura capitalista s'acreeix, augmenta l'ocupació de maquinària, i l'economia camperola, atrapada pel capital monetari, llangueix i s'arruïna sota el pes de la seua tècnica endarrerida. En l'agricultura la decadència de la petita producció assumeix altres formes, però és un fet indiscutible.

En arruïnar la petita producció, el capital porta a l'augment de la productivitat del treball i a la creació d'una situació de monopoli per als consorcis dels grans capitalistes. La mateixa producció va adquirint cada vegada més un caràcter social (centenars de mils i milions d'obrers lligats entre si en un organisme econòmic sistemàtic), mentre que un

grapat de capitalistes s'apropia del producte d'aquest treball col·lectiu. S'intensifiquen l'anarquia de la producció, les crisis, la carrera desesperada a la recerca de mercats, i es torna més insegura la vida de les masses de la població.

Al fer als obrers més dependents del capital, el sistema capitalista crea la gran força del treball associat.

Marx va analitzar l'evolució del capitalisme des dels primers gèrmens de l'economia mercantil, des del simple bescanvi, fins a les seues formes més elevades, fins a la gran producció.

I l'experiència de tots els països capitalistes, vells i nous, demostra clarament, any rere any, a un nombre cada vegada major d'obrers, la veracitat d'aquesta doctrina de Marx.

El capitalisme ha triomfat en el món sencer, però aquest triomf no és més que el preludi del triomf del treball sobre el capital.

III

Quan va ser derrocat el feudalisme i va sorgir en el món la "lliure" societat capitalista, de seguida es va palesar que aqueixa llibertat representava un nou sistema d'opressió i explotació del poble treballador. Com a reflex d'aqueixa opressió i com a protesta contra ella, van aparèixer immediatament diverses doctrines socialistes. No obstant, el socialisme primitiu era un socialisme *utòpic*. Criticava la societat capitalista, la condemnava, la maleïa, somiava amb la seua destrucció, imaginava un règim superior, i s'esforçava per fer que els rics es convenceren de la immoralitat de l'explotació.

Però el socialisme utòpic no podia indicar una solució real. No podia explicar la verdadera naturalesa de l'esclavitud assalariada davall el capitalisme, no podia descobrir les lleis del desenvolupament capitalista, ni assenyalar quina *força social* està en condicions de convertir-se en creadora d'una nova societat.

Mentrestant, les tempestuoses revolucions que en tota Europa, i especialment a França, van acompanyar la caiguda del feudalisme, de la servitud, revelaven en forma cada vegada més palpable que la base de tot desenrotllament i la seua força motriu era la *lluita de classes*.

Ni una sola victòria de la llibertat política sobre la classe feudal es assolir sense una desesperada resistència. Ni un sol país capitalista es va formar sobre una base més o menys lliure o democràtica, sense una lluita a mort entre les diverses classes de la societat capitalista.

El geni de Marx consisteix en haver sigut el primer a deduir d'això la conclusió que ensenya la història del món i en aplicar conseqüentment aqueixes lliçons. La conclusió a què va arribar és la doctrina de la *lluita de classes*.

Els homes han sigut sempre, en política, víctimes nècies de l'engany aliè i propi, i ho seguiran sent mentre no aprenguen a descobrir darrere de totes les frases, declaracions i promeses morals, religioses, polítiques i socials, els *interessos* d'una o una altra classe. Els que advoquen per reformes i millores es veuran sempre eludits pels defensors del vell mentre no compreguen que tota institució vella, per bàrbara i podrida que semble, es sosté per la força de determinades classes dominants. I per tal de vèncer la resistència d'aqueixes classes, *només* hi ha *un* mitjà: trobar en la mateixa societat que

ens rodeja, les forces que poden (i, per la seua situació social, *deuen*) constituir la força capaç d'escombrar el vell i crear el nou, i educar i organitzar aqueixes forces per a la lluita.

Només el materialisme filosòfic de Marx va assenyalar al proletariat l'eixida de l'esclavitud espiritual en què han vegetat fins hui totes les classes oprimides. Només la teoria econòmica de Marx va explicar la situació real del proletariat en el règim general del capitalisme.

En el món sencer, des d'Amèrica del Nord fins al Japó i des de Suècia fins a l'Àfrica del Sud, es multipliquen organitzacions independents del proletariat. Aquest s'instrueix i educa alhora que sosté la seua lluita de classe, es desposseeix dels prejudicis de la societat burgesa, adquireix una cohesió cada vegada major i aprenen a mesurar l'abast dels seus èxits, tempera les seues forces i creix de forma incontenible.